

ԱՐԸՐԱՅԻ ՄԱՏԵՆԱԳՐԵՐ ՀԱՅԸՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Մ Ա Ս Ն Ա .

Յ - - - Ն - Բ - Է :

Մեր ժամանակ, երբ գիտութիւնը կրկին կենդանութիւն է տալիս դարերէ ի վեր անհետացած ազգերի, օր ըստ օրէ բաց անում նոցա խորհրդաւոր անցեալը եւ նոցա կապը որոնում ներկայիս հետ, զգալի թերութիւն կը լինէր հայ պատմագրութեան համար՝ անտարբեր մնալ դէպ այդ նորագիւտ ազգիւրները եւ չորոնել նոցանում որ եւ է յիշատակ, գէթ ակնարկ Հայաստանի ալեւոր անցեալի մասին. արդէն ասուր-բաբելական եւ ուրարտեան սեպածեւ արձանագրութիւնները թանկագին պաշար կը ներկայացընեն մեր հնագոյն պատմութեան համար, բոլորովին նոր լոյս սփռելով նորա մութ էջերի վերայ: Բայց արդէն աններելի թերութիւն կը լինէր՝ դանց առնել մի ճոխ գրականութիւն, այն եւս մի ազգի, որի հետ Հայերը շարունակ դարեր մօտամօտ շփուել են, որ իշխած էր նոցա երկրում, հասնելով մինչեւ Առվկասի լեռնաշղթան: Արաբիոյ անպատաների որդիք, թէպէտեւ կիսավայրի եւ ցիրցան, սակայն կոչւած էին մի ժամանակ կառավարել պատմութեան ղեկը. Մահմեդի հետ ծնաւ ոչ միայն նոր ուսում, այլ եւ նոր դարաշրջան տիե-

1 Տես իմ «Մի կարծիք հայ նախարարութեանց ծագման մասին», Պարիս 1902: